DREPTURILE OMULUI IN CONTEXTUL ACTUAL

HUMAN RIGHTS IN THE CURRENT CONTEXT

DOBOŞ Georgiana,
Doctorandă, USM

CZU: 341.231.14:342.72/.73:343.21/.23

Summary

In this article I chose to speak about the human rights which are being trampled on all over the world. At the end of this article I would like to make known a case which astonished everybody, being one of the biggest failures of Romanian Justice. It is about the Tundrea case, the man who stood behind bars for over a decade, altough being inocent.

If we look around us, in the enviroments in which we conduct our daily activities, when we leave the house, regardless of the destination, being that to work, to school, to Church etc and while looking around we ask ourselves: What do we see? And by what are we surrounded? We will arrive to the conclusion that we are surrounded by rights: the right to live, to health care, the right to learn, to defend yourself, the right to believe and follow any religion, to work, the right to freedom, the right to mental and physical integrity, the right to information, all of them being mentioned in the Constitution at Chapter II Fundamental Rights and Liberties.

We are also surrounded by liberties: Individual liberty, liberty of conscience and the freedom of speech, the last being restricted to a certain amount along with the right to freely express your toughts, beliefs and opinions which should have been sacred, unfortunately we can no longer benefit from them as they are being restricted due to this virus called Covid-19.

Keywords*: human rights, the Țundrea case, The Constitution of Romania, rights, Covid-19*

Calea spre adevăr, destin umbrit de nedreptate.
Cine? Și de ce, ne ia dreptul la libertate?
Oare, suntem atât de nesemnificativi pentru societate?

Împrumutată din Germania, noţiunea „drepturi fundamentale” a devenit operatorie începând din momentul în care drepturile omului au început să fie protejate juridic prin reglementarea lor constituţională. Mult timp, în Franţa, această funcţie de protecţie era asumată prin lege, care consacra ceea ce se numea „libertăţile publice”.

Conceput de Școală modernă a dreptului natural, grație moștenirii filosofice a stoicismului, creștinismului, apoi a nominalismului, „drepturile omului”, considerate naturale prin metafizica subiectivistă a Luminilor și proclamate ca atare de Declaraţia de la 1789, declaraţia drepturilor omului și ale cetăţeanului (în franceză Déclaration des Droits de l’Homme et du Citoyen) este carta fundamentală prin care la data de 26 august 1789 au fost puse, în Franţa, bazele democraţiei moderne,

adoptat de către Adunarea Constituantă, a influenţat toate instituţiile politico-juridice europene de-a lungul timpului.

Declaraţia cuprinde un preambul şi 17 articole, care combină dispoziţiile privind drepturile a trei categorii de persoane: „drepturile oamenilor" (francezi, străini sau inamici) - articolele 1, 2, 3, 4, 7, 9 şi 10, „drepturi ale cetăţenilor" (cetăţeni francezi), care reamintesc şi întăresc libertăţile civile - articolele 6 şi 14 şi „drepturi ale societăţii" (naţiunea franceză), care sunt componente constituţionale - articolele 13, 15 şi 16.

Drepturile omului au fost introduse în Franţa în dreptul pozitiv sub denumirea de „libertăţile publice"; această cedează din ce în ce mai mult teren, după câţiva ani, unei alte denumiri, aceea de „drepturi fundamentale". Această revoluţie terminologică reflectă trecerea de la statul legal la statul de drept: de-a lungul secolului al XlX-lea până la cel de-al Doilea Război Mondial, legea era aceea care asigura, sub sancţiunea judecătorului ordinar, rolul de sanctuar al libertăţilor publice împotriva atingerilor susceptibile de a emana de la autorităţi; ulterior, Constituţia şi convenţiile internaţionale privind drepturile fundamentale sunt cele care îşi asumă aceeaşi funcţie de protecţie cu ajutorul jurisdicţiilor constituţionale şi supranaţionale împotriva încălcărilor autorităţilor legislative, chiar constituţionale.

Germania, impune astfel vocabularul său în folosirea tematicii drepturilor omului, prin expresia „drepturi fundamentale",folosită expres în Legea fundamentală din 1949 şi importată ulterior în Franţa.

Introducerea în Franţa a expresiei „drepturi fundamentale" datează din anul 1970. Dreptul pozitiv rămâne în schimb fidel terminologiei tradiţionale, aceea de „libertăţi publice" sau de „drepturi ale omului".

Noţiunea de drepturi fundamentale are două accepţiuni fundamentale. Ea desemnează, mai întâi, pe plan substanţial, drepturile şi libertăţile ce aparţin individului, care formează primatul ontologic al fiinţei umane în societate şi în grupul din care face parte. Pe plan formal apoi, drepturile fundamentale sunt drepturi şi libertăţi care se impun puterii legislative, executive şi jurisdicţionale, pentru că ele sunt protejate de constituţia statului şi tratatele la care acesta este parte. Drepturile fundamentale au cunoscut o evoluţie ascendentă, putându-se vorbi de adevărate generaţii de drepturi.

Expresia „drepturi economice, sociale şi culturale" aparţine dreptului internaţional. Ea desemnează drepturile protejate prin unul dintre cele două Pacte ONU din 1966.

Drepturile *economice*, nodul dur al acestora, reprezentate de dreptul de proprietate şi libertatea profesională, au fost consacrate destul de devreme prin instrumente interne, al căror scop era de a proteja drepturile civile şi politice. Ele se leagă astfel de ideologia liberală şi individualistă pe care o cuprind primele declaraţii, cea americană din 1776 şi cea franceză de la 1789, în aceasta din urmă, dreptul de proprietate figurează ca „inalienabil şi sacru".

În ceea ce privește drepturile *sociale*, a căror finalitate este de a proteja muncitorul și de a aduce o mai mare protecție socială, formează ceea ce se cheamă a „doua generație" de drepturi. Ele își au originea în revoluția industrială.

Cu privire la drepturile *culturale*, cele care au fost consacrate prin Pactul de la 1966, acestea cuprind mai ales dreptul la educație, dreptul de a participa la viața culturală, dreptul de a beneficia de progresul științific, dreptul la protecția proprietății literare și artistice.

Drepturile omului sunt protejate ca drepturi legale de legile naționale și internaționale. Aceste legi au fost elaborate după al Doilea Război Mondial, culminând cu adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite, la Paris în 1948.

Drepturile omului sunt calcate in picioare ori unde ai privi, în intreaga lume.

Dacă privim în spațiul natural, în mediile în care ne desfășurăm activitățile cotidiene, atunci când plecăm de acasă, spre diferite puncte, la serviciu, la școală, la biserica, etc. și ne punem întrebare, când ne uităm în jurul nostru: Ce observăm? Și de ce suntem înconjurați? vom ajunge la concluzia, că suntem înprejmuiți doar de drepturi: dreptul la viață, dreptul la ocrotirea sănătății, dreptul la învățătură, dreptul la apărare, dreptul la religie, drepul la muncă, dreptul la libertate și la integritatea fizică și psihica drepul la informație, prevazute de altfel și în Constitutia Romaniei la Titlul II. Drepturile, libertatile și îndatoririle fundamentale în cap. II la Drepturile și libertățile fundamentale, dar și de libertăți: libertatea individuală, a conștiinei, de exprimare, care cea din urmă, este foarte accentuată, în situatia actuala, libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile și din păcate nu mai putem beneficia de aceste drepturi, deoarece ele ne sunt îngrădite și modificate în mare măsură de acest virsus numit Covid-19.

Raportul anual al Amnesty International dezvăluie o imagine întunecată: în contextul pandemiei de coronavirus, drepturile omului sunt luate în batjocoră.

În multe părți ale lumii, criza Covid-19 a accentuat inegalitatea, discriminarea și opresiunea. Organizația pentru drepturile omului atrage atenția că au avut de suferit mai ales grupurile sensibile, precum persoanele cu boli cronice, refugiații, angajații din sectorul medical, minoritățile, precum și femeile și fetele.

"Milioane de oameni au suferit în ultimul an masiv din cauza pandemiei și a urmărilor acesteia, fără ca guvernele din lumea întreagă să le protejeze drepturile fundamentale", a afirmat șeful AI Germania, Markus N. Beeko. "Numeroase țări au abuzat de criza coronavirus pentru a anula și mai mult principiile statului de drept și a limitat și mai puternic drepturile civice sau nu i-au protejat suficient pe cei aflați în grupe speciale de risc și pe angajații din sistemul medical."

Raportul A.I. mai constată în numeroase regiuni sporirea cazurilor de violență domestică, victime fiind preponderent persoanele de sex feminin. Pentru femei, dar și pentru persoane homosexuale și transsexuale, multe oferte de ajutor nu ar

mai fi fost disponibile. În cel puţin 24 de ţări, Amnesty a documentat cazuri cu "acuzaţii credibile" de arestare a unor persoane din cauza orientării sau identităţii lor sexuale - o creştere de 16% faţă de anul precedent.

Epidemia de Covid-19 a obligat Statele să adopte măsuri pentru combaterea efectelor acesteia, unele mai drastice, altele mai relaxate, în funcţie de modul în care Guvernele s-au raportat la problemele de ordin sanitar, economic sau social.

Toate aceste măsuri însă au avut ca efect comun restricţionarea anumitor drepturi şi libertăţi individuale, astfel cum sunt ele garantate prin Convenţiile internaţionale, în special Convenţia Europeană a Drepturilor Omului. În România, Decretul nr 195/16.03.2020 privind instituirea stării de urgenţă, prelungit prin Decretul nr. 240 din 14.04.2020 a instaurat restrângerea graduală a unor drepturi fundamentale cum ar fi : libera circulaţie, dreptul la viaţă intimă, familială şi privată, inviolabilitatea domiciliului, dreptul la învăţătură, la libertatea întrunirilor, dreptul de proprietate privată, liberatea economică şi altele asemenea. La nivel individual, implementarea acestor măsuri trebuie să genereze o reflecţie asupra echilibrului dintre drepturile şi libertăţile individuale şi interesele sociale menite a proteja populaţia. De altfel, putem vedea zilnic în diverse colţuri ale lumii (SUA, Germania, Austria, Franţa) reacţii ale oamenilor generate de nevoia de protejare a drepturilor şi libertăţilor individuale în faţa restricţiilor implementate de state.

O menţiune specială priveşte libertatea de exprimare şi informare. Astfel, Consilul Europei subliniază importanţa jurnaliştilor profesionişti şi rolul acestora în transmiterea de informaţii prompte, din surse credibile. Forul european avertizează însă că în preluarea informaţiilor, jurnaliţtii nu se pot baza doar pe comunicările oficiale, întrucât aceasta ar putea conduce la cenzură şi la înlăturarea îngrijorărilor legitime. Media, profesioniştii în domeniul medical, societata civilă şi publicul larg trebuie să fie capabili să critice autorităţile şi să analizeze modul lor de răspuns la criză. Orice restricţie cu privire la un anumit subiect, închiderea surselor de media sau blocarea accesului la anumite platforme de comunicare online impune o analiză aprofundată şi nu poate fi justificată decât în cazuri excepţionale.

Plecând de la ideea comună pe care o regăsim la capitolul II, atât în Constituţia României cât şi în Constituţia Republicii Moldova, referitoare la drepturile şi libertăţile fundamentale regăsite în articolele 22 implicit 24, unde ne este prezentat ca fiind garantat dreptul la viaţă şi la integritate fizică şi psihică, faptul că nimeni nu poate fi supus torturii şi nici unui fel de pedeapsă sau de tratament inuman ori degradant sau că pedeapsa cu moartea este interzisă. Aş vrea să va fac cunoscut un caz care a uluit o lume întreagă, deoarece a fost una dintre cele mai mari gafe a justiţiei din România. Este vorba de cazul Ţundrea, omul care a stat după gratii peste un deceniu, deşi era nevinovat. Bărbatul a fost condamnat pentru că ar fi violat, infracţiune, găsită în codul penal al României, partea specială, art.218 şi ucis, art.188 intitulată, omorul, o fată de treisprezece ani. Când, într-un târziu, s-a aflat adevărul, omul a murit. Nu a mai apucat să se bucure de libertate, dar a rămas în istoria justiţiei. Cazul său este considerat cea mai mare greşeală judiciară după 89.

Țundrea acel om nevinovat care a stat doisprezece ani în închisoare, pentru o crimă pe care nu comisese. Până la urmă, un procuror a descoperit adevărul, iar Țundrea a fost eliberat din penitenciar. În data de 16 iunie 1992, Mioara Gherasie, o fată în vârstă de treisprezece ani, din localitatea gorjeană Pojogeni, a fost găsită moartă pe malul unui pârâu din localitate. Minora avea capul spart cu o piatră, iar medicii legiști au constatat că fusese violată. Marcel Țundrea, vecinul victimei, a fost arestat și ulterior, trimis în judecată, în urma anchetei care a fost condusă de procurorul Ion Diaconescu, de la Parchetul de pe lângă Tribunalul Gorj unde instanțele de judecată l-au găsit vinovat, iar Țundrea a fost condamnat la douăzeci și patru de ani de închisoare pentru această faptă oribilă. După doisprezece ani Țundrea nu s-a dat bătut și a continuat să trimită, din spatele gratiilor, numeroase memorii și cereri de revizuire a dosarului său. Doisprezece ani mai târziu, procurorul Emil Moța află versiunea lui Țundrea cu privire la crima de care a fost acuzat și a dat curs uneia dintre cererile lui Țundrea, prin care cerea să se efectueze testul ADN. De menționat este că în România, testul ADN s-a putut efectua în mod oficial după anul 2002. Procurorul a dispus deschiderea dosarului și administrarea acestei probe. Astfel, în dosarul crimei se găseau anumite probe, printre care și un tampon cu secreții vaginale recoltate din trupul victimei în momentul efectuării necropsiei. Acestea au fost trimise la Institutulde Medicină Legală „Mina Minovici“ din București, care a constatat prezența a două tipuri de ADN, cel al minorei și cel al violatorului. Anchetatorul a dispus deshumarea cadavrului pentru a se lua probe în vederea stabilirii cu exactitate a ADN-ului victimei. Celălalt tip de ADN descoperit nu a corespuns cu cel al lui Marcel Țundrea și, astfel, a fost descoperită una din cele mai mari gafe judiciare din România. Țundrea a fost eliberat din închisoare în anul 2004, dar după trei ani a murit în urma unei afecțiuni pulmonare pe care ar fi căpătat-o în spatele gratiilor. Adevăratul criminal, a fost condamnat după 20 de ani, oamenii legii au extins investigațiile și au constatat că ADN-ul îi aparține lui Gheorghe Avram, cel care fusese ultimul om care văzuse victima în viață și se afla și el în cercul de suspecți din momentul comiterii crimei. Cercetările în cazul crimei din anul 1992 au fost reluate, dar dosarul a fost preluat de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Gheorghe Avram a fost trimis în judecată în anul 2011, după aproape 20 de ani de la comiterea crimei. După un an, acesta a fost condamnat la 25 de ani din închisoare. O nouă crimă comisă de criminalul lăsat liber, incompetența procurorului Ion Diaconescu care a investigat crima din anul 1992 avea să coste încă o viață suprimată de criminalul Gheorghe Avram, care ar fi trebuit să se afle în spatele gratiilor. În lun a ianuarie 1995 a avut loc o altă crimă în Pojogeni. Mircea Călescu lucra la Bârsești și abia ce-și luase salariul și mai primise o sumă pentru a le-o da unor colege de serviciu. Nu a trecut mult timp și Avram l-a așteptat pe Mircea Călescu acasă și l-a lovit cu parul în cap atât de puternic încât i-a storcit capul. Ucigașul a fost dat de gol de o bancnotă de 10 lei pe care a fost identificată o serie care coincidea cu cea de pe banii furați. Avram a fost eliberat în anul 2009, deși mai avea un rest de executat din pedeapsă.

Din păcate în ziua de astăzi, asistăm la tot mai multe erori judiciare, din care observăm că simţul responsabilităţii ne este tot mai străin, nu îşi mai asumă nimeni răspunderea pentru greşelile comise. Sunt infracţiuni, cum este cazul lui Ţundrea, unde există persoane vinovate care scapă nepedepsite, rezultând ulterior şi lezarea victimelor infractiunii. Din păcate în unele cazuri dreptul la un proces echitabil ţine de o lume paralelă, neatină, poate de unii. Într-adevăr acest drept este nou în formularea sa, dar el nu este nou în existenţa sa. Sub această denumire, aşa cum rezultă din cercetarea bibliografică efectuată, este înscris pentru prima dată expressis verbis în Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, prin intrarea în vigoare a Anexei la Protocolul nr.11 adiţional la Convenţie, care a inserat ca titlu al art.6 "Orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public şi într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent şi imparţial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţii în materie penală îndreptată împotriva sa".

Referinţe Bibliografice:

1. Noul Cod Penal, Noul Cod de Procedură Penală: Editura Hamangiu, 2016.
2. Constituţia României şi legislaţia conexă: Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2014.
3. Constituţia Republicii Moldova. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 78, art. nr. 140 din 29.03.2016.
4. Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950.

Resurse Web:

1. Drepturi fundamentale. Legea de la A la Z. [citat 12.01.2022]. Disponibil: https://legeaz.net/dictionar-juridic/drepturi-fundamentale
2. Impactul negativ al crizei coronavirus asupra drepturilor omului. [citat 12.01.2022]. Disponibil: https://www.dw.com/ro/impactul-negativ-al-crizei-coronavirus-asupra-drepturilor-omului/a-57117475
3. Parlamentul Republicii Moldova. [citat 12.01.2022]. Disponibil: https://www.parlament.md/CadrulLegal/Constitution/tabid/151/language/ro-RO/Default.aspx
4. ŢUNDREA, cel mai nedrept caz din istoria justiţiei din România: În timp ce nevinovatul a stat în puşcărie 12 ani, ADEVĂRATUL criminal va fi eliberat după 5 ani de închisoare. Mediafax.ro [citat 12.01.2022]. Disponibil: https://www.mediafax.ro/social/tundrea-cel-mai-nedrept-caz-din-istoria-justitiei-in-romania-in-timp-ce-nevinovatul-a-stat-in-puscarie-12-ani-adevaratul-criminal-va-fi-eliberat-dupa-cinci-ani-de-inchisoare-16734366